

ROZPŠAWA

**Rěcnego centruma WITAJ
za lěto 2023**

Wopśimješe

1. Zawod	2
2. Planowanje a kontrola – zaměrowe dojadnanje ze Założbu za serbski lud.	4
3. Wupołnjenje nadawkow we wšakich wobłukach žěłabnosći Rěčnego centruma WITAJ...5	
3.1. Publikacije	5
3.2. Wědomnostne žěło	7
3.3. Projektowe žěło	9
3.4. Internata	10
3.5. Socialne žěło	13
3.6. Forum 2plus	14
3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby / spěchowanje wobdarjonych / rěčna asistenca w w Dolnej Łužycy	14
4. Statistiske pśeglědy	14

1. Zawod

Naša rěc jo naša domownja, žožkuli teke smy!

Proces digitalizacije póstupujo z wjelikimi kšacami doprědka. Písamem kuždy z nas znajo mjaztym chatowe modele abo jo nanejmenjej wó popularnem chat.gpt słyšať. Za šulsku pótrjebu eksistěruju k tomu južo wót ministraŕstwa wudane pśiručnice.

Teke my pókšacyjomy z našym wupominajucym žěłom na digitalnem pśełožowańskem projekće "sotra" za dolno- a górnoserbsćinu. W toś tom konteksće smy w lěše 2023 předne interne nazgónjenja ze serbskim chatom zběrali.

We wšednem dnju pak jo nam wědobne, aź jo wuknjenje rěcy njeglědajucy na wjelgin pomocne digitalne srědki wupominajucy proces za wuknjecych. Direktna komunikacija mjazy wuknjecymi a serbskorěčnymi partnerjamy wóstanjo njewuzbytna w procesu pśiswójenja rěcy.

Togodla pódpěrujomy serbskorěčnu spěchowańsku wucbu mjaztym na tšich zakładnych šulach (Radwor, Budyšin, Chróścicy) w Górnej Łužycy a na tšich šulach (zakładnej šuli Brjazyna, "Astrid Lindgren" Chóšebuz, Dolnoserbski gymnazium) w Dolnej Łužycy.

Rowno tak ma wuwucowanje dorosćonych wjeliki wuznam (glej statistika k rěčnym kursam). Dorosćone, kenž serbsćinu wuknu, maju zwětšego wósebnu intrinsisku motiwaciju a wótgłěd, w priwatnem abo pówołańskem wobłuku serbski powědaś móc.

Někotare z nich by dejali swóje rěčne znajobnosći tak daloko w serbsćinje wudopołniś, aby mógli pśichodnje teke rěcnje wupominajuće nadawki ako wědomnostniki, žurnalisty abo lektory pśewześ. Togodla smy za góspodaŕski plan 2024 financny titel za **Myto za młodu ekscelencu w dolnoserbsćinje** zapódali.

Digitalna wucba, kótaraž měła kooperatiwne žěło mjazy šulami a zgromadne wuknjenje wuknikow tam a zas zmóžniś, jo nam jedna dalšna nastupnosć. Zakładne infrastrukturelne

wuměnenja su na někotarych šulach za to južo dane. Bužo pak hyšći dłužkodobny eksperimentelny proces glědajucy na se góžecu konferencnu techniku a wuknješke wopšimješa.

Zachopjeŋki wuwša pśespytowaŋskich nadawkow za certifikaciju serbskorěcnych zamóžnosćow segaju slědk až do lěta **2010**. Tegdejša wizija, wótchadnikam ze serbskorěcneju wucbu kwalificěrowany resp. diferencěrowany dopokaz jich rěcnych zamóžnosćow zmóžniš, wopokazujo se mjaztym ako **wopšawnjony**. Sakske statne ministraštwu za kultus (SMK) jo rozsužiło, se we wobłuku ewaluacije koncepta 2plus na pśespytowaŋske nadawki certifikata B1 zepěraš. Pretesty su se w šulskem lěće 2022/2023 pśewjadli a wót šulskego lěta 2023/2024 maju se testy regularnje pśewjasć. Opcija, nadawkowy format certifikacije k zwěšćenju rěcneho stawa wuknikow wužywaš, wobstoj rowno tak w Dolnej Łužycy, dokulaž se certifikacija konsekwentnje paralelnje za wobej serbskej rěcy wuwija.

W aktualnych žětowych směrnicach Domowiny se groni: "Domowina iniciěrujo wuměnu mjazy serbskimi šulami ako předny kšac, zgromadnosć serbskich šulow twóriš." Zmysł takego zwězka stej mjazsobna pódpěra pši wšednem praktiskem žěle a formulěrowanje zgromadnych kubłaŋskopolitiskich cilow.

Ako pśinosk k mjazsobnej pódpěrje stajijo Rěcny centrum WITAJ licencu online-platfomy taskcard.de k dispoziciji. Taskcard.de móžo wucabnicam a wucabnikam žěto wólažcyš, wšako zmóžnišo zgromadne žěto na digitalnych pinowych toflach a wuměnu informacijow w teamach. Južo dłužko žyce sebje serbske wucabnice a wucabniki platformu, na kótarejž mógu se pśigóty na wucbu mjazy sobu k dispoziciji stajiš a dalej wobžěłaš. Kupka wucabnicow a wucabnikow zakładnych šulow jo iniciatiwu pśewzeła a južo někotare materialije na přednej pinowej tofli za pśedmjat serbščina k dispoziciji stajiła.

Licencu Rěcneho centruma WITAJ póbitujo wšykny serbskim wucabnicam a wucabnikam móžnosć, pinowe tofle za dalšne pśedmjaty a lětniki wužywaš.

Žěkujom se wšykny koleginam a kolegam za jich solidne fachowe a spuščobne statkowanje, za kolegiálnu atmosferu, kótaruž twórje, ako teke za jich zagronitosć a angažement, nic naslědku pši zestajenju rozpšawy 2023 a plana za lěto 2024.

2. Planowanie a kontrola – zaměrowe dojadnanje ze Założbu za serbski lud

Ku kontroli jo Założba za serbski lud instytucionalne spěchowanie wšykných serbskich institucijow wót lěta 2020 na zaměrowe dojadnanja zwězała.

Za Rěcny centrum WITAJ su byli za lěto 2023 slědujuce dojadnanja zawězujuce:

Eficiencia wucbnych srědkow

- W lěse 2023 ma se zwěsćić, w kótarej měrje se producěrowane wucbnice w praksy wužywaju. Z nanejmjenjej 90% wudanych wucbnicow ma se w lěse 2022 na šulach intensiwnje žěłaś.
- Pši póbitowanych projektach a kursach zwěsćijo se w lěse 2023 spokojnosć wobžělnikow ako teke pótrjeba na projektach a kursach. Niwow spokojnosći měł nanejmjenjej 75% wucyniś.
- Za lěto 2023 stej se wětšej digitalnej projekta zapódafej: online-pšełožowarja górnoserbšćina-nimšćina (naslědny projekt) a dolnoserbšćina-nimšćina. Rozšyrjenje paralelnych korpusow ma se na nanejmjenjej
 - 362.000 lektorizěrowanych górnoserbsko-nimskich sadowych pórikow,
 - 150.000 lektorizěrowanych dolnoserbsko-nimskich sadowych pórikow,
 - 100.000 lektorizěrowanych górnoserbsko-dolnoserbskich sadowych pórikow realizěrowaś, a rozšyrjenje monolingualneju korpusowu ma se na nanejmjenjej
 - 482.000 lektorizěrowanych górnoserbskich sadow a
 - 100.000 lektorizěrowanych dolnoserbskich sadow realizěrowaś.Kooperacija z LMU Mnichow ma se dalej wjasć.

Rěcne spěchowanie

- W Dolnej ako teke Górnej Łužicy ma se w lěse 2023 nanejmjenjej žaseś planowanych a pó nazgónjenjach nanejmjenjej šesć projektow pó pótrjebje pšewjasć. Pši tom ma se za zarědowanie z nanejmjenjej 15 wobžělnikami licyś, mimo pši žěłańnickach ako comicowej žěłańnicce.
- W lěse 2023 ma se analognje k zajžonym lětam zasej nanejmjenjej jedno póbitowanie k spěchowanju serbskeje rěcy za wótkubłaŕki wótměš. Wušěženje kursow měło niwow zajžonych lět dojspiś.
- Serbske młožinske a šulске socialne žěto na bazy srědkow tšeśich (wokrejs, Lichotny stat Sakska) se dalej wježo. Na nanejmjenjej pšě serbskich wušych šulach ma se šulске socialne žěto w lěse 2023 pšewjasć.
 - šulске socialne žěto na wušych šulach Budyšyn, Radwor, Worklecy, Ralbicy a Slěpe (zaměr: nic wěcej ako dwa wótkhadnika bžez wótkamknjenja šule na wótpowědnem šulskem městnje)
 - familijowe kubłanje w socialnem rumje Budyšyn a Kamjeńc
 - młožinske žěto w socialnem rumje Kamjeńc a Radwor

- znawobsajženje (casy) njewobsajżonych městnow w šulskem socialnem žěle a w młožinskem žěle.
- Pšespytowańske nadawki za rěcny certifikat serbsčina (górnoserbski a dolnoserbsčina) mjaztym až do niwowa C1 pšedlažytej.
 - zaměr: Nanejmnjenjej pšěs kandidatow ma se w lěše 2023 za certifikatne pšespytowanje w górnoserbsčinje zdobyś. Nanejmnjenjej tši kandidaty maju se w lěše 2023 za certifikatne pšespytowanje w dolnoserbsčinje nawabiś.
- Rěcny centrum WITAJ planujo, w lěše 2023 něži 10 rěcnych kursow za górnoserbsčinu na rozdźělnych niwowowych schóžjeńkach póbitowaś, žělnje w kooperaciji z Krajnym zastojnstwom za šulu a kubłanje (LaSuB).

Interna rěčna politika

- 2023 ma se interna rěčna politika zgromadnje ze wšyknyimi sobužěłašerjami zastojnstwa Domowiny a Rěcnym centrumom WITAJ dalej wjasć.
- Sobužěłašerja Dolnoserbskego internata matej swóje serbskorěčne znajobnosći rozšyrić. K tomu maju se wótpowědujuce certifikaty pšedpołożyć.
- Šulskej socialnej žěłašerja wuknjotej serbsku rěc a procujotej se wó přědny rěcny certifikat A1.

Krotka rozpšawa k dopońnenju zaměrowych dojadnanjow ze załožbu dajo pód dypkom 4 Statistiske pšeglědy.

3. Dupońnenje nadawkow we wšakich wobłukach žělabnosći Rěcneho centruma WITAJ

3.1. Publikacije

Z digitalnymi wucbnymi srědkami służy Rěcny centrum WITAJ statusoju serbskeje rěcy pšez modernosć a atraktiwitu, wósebnje za młodu generaciju.

Na zaklaže koncepcije serbskich institucijow k pówušenju prezence serbskeje rěcy w nowych medijach dostawa Załožba za serbski lud financne srědky za **digitalne projekty**. Rěcny centrum WITAJ jo financěrował z tych srědkow wót 2019 wuwiše **pšetožowańskego programa** górnoserbsčina-nimščina | nimščina-górnoserbsčina, kótaryž bazěrujo kónc lěta 2023 na dwójorěcnem korpusu z něži 400.000 paralelnymi sadami. Mimo toho jo se monolingualny górnoserbski korpus wó 300.000 sadow na něži 750.000 sadow rozšyrić. Toś ten se wužywa za syntetiski pšetožk do nimščiny, aby se zasej nimske teksty w pšiběrajucej lěpšej kwalisce do serbsčiny pšetožyć mógli. Zrazom wucy taki monolingualny korpus neuronalnemu systemoju twar sadow, wužywanje wšakorakich słownych synonymow wótwisnje wót konteksta a gramatiskich wósebnosćow we wšakich rěcnych wobłukach. Teke wobšyrny, z 850.000 sadow wobstojecy nimski jadnorěcny korpus jo se do rěcha spórať, t. gr. wšake njedopołne žěle a zmólki su se wótwónoželi, kótarež su w pšetožkach k problemam wjadli. Z boka IT-fachnikow

jo se intensiwnje na registrěrowanju (mapping) licbow, e-mailowych adresow a URLow w zapódanem teksće žěłało, až njeby se toś te psíchodnje wěcej pšełožyli. Na webboku sotra.app jo se mj. dr. psídatny button k za- a wušaltowanju wót wótrězkowych symbolow dodał. Dalej jo se na wuwijanju psídatnego toola žěłało, kótaryž ma sobužěło na pšełožkach abo na kontroli pšełožkow zjadnoris a mobilne žěło zmóžniš.

Pó połteralětnem wuwisowem žěle jo se dolnoserbska wersija online-pšestajarja sotra w septembrje 2022 zjawnosći spsístupniła a w magacinje "Łužyca" 17.09.2022 w RBB a dnja 24.09.2022 w wóspjetowanju w MDR pšedstajiła. Pšełožowański program móžo mjazy dolnoserbšćinu a nimšćinu ako teke mjazy dolnoserbšćinu a górnoserbšćinu pšełožowaš a mimo togo z pomocu nowych rěcnych modelow teke mjazy dolnoserbšćinu a češćinu a mjazy górnoserbšćinu a češćinu pšełožowaš. Tuchylu wopšímujotej korpusa 140.000 dolnoserbsko-nimskich a 90.000 dolnoserbsko-górnoserbskich sadowych pórikow. Dolnoserbski monolingualny korpus ma wěcej ako 100.000 sadow. Pšez integraciju wjelikich rěcnych modelow jo pód serbski.chat něnto móžno, pšełožowański program teke ako dolnoserbski a górnoserbski chatbot wužywaš a na psíkład se rozgranjaš, pšašanja stajiš abo interaktiwne bajki pisaš.

Na browseru bazěrujuca pšawopisna kontrola jo južo do programa integrěrowana a zmóžnja, teksty pšed pšełožowanim kontrolěrowaš. Dajo teke rozšyrjenje browsera k direktnemu pšełožkoju markěrowanego žěla internetowego boka z a do dolnoserbšćiny.

W lěše 2019 jo wujšel górnoserbski **wobrazowy słownik** "Swět wokoło nas" za wužywanje BOOKii-pisaka. Z pomocu pisaka se wužywarjeju něži 1.200 psídatnych awdijow w formje słowow, sadow, dialogow, spiwow abo drugih zukow póbitujo. W lěše 2020 jo wobrazowy słownik teke w dolnoserbskej rěcy wujšel, "Mój swět we wobrazach". W lěše 2021 jo se póbitowanje wucbných materialijow k wužywanju BOOKii-pisaka rozšyriło, stej wujšłej žělańnicka "Ptački našeje domizny" za BOOKii a zazukowa tabela za přědny lětnik, ta slědna pak w testowańskej fazy.

Zazukowa tabela za BOOKii-pisak jo se 2022 wudopołniła a rozšyriła a pšedlažy wót lěta 2023 ako psídatny material k fibli. Mimo togo jo se teke dolnoserbska warianta zazukoweje tabele nažělała.

Cěło nowy produkt k wužywanju BOOKii-pisaka jo plakat "Ptači časnik", kótaryž pšedlažy w górnoserbskej rěcy.

K dolnoserbskim bajkowym knigłam "Cerwjenawka a druge bajki" su 2020 nowe **wótsłuchańske knigły** wujšli. Pšisłuchař słyšy 10 bajkow Grimmojc bratšowu a k tomu 10 nowych žiśecych spiwow (lisćina wucbnicow pód dypkom 5 Statistiske pšeglědy). Teke w górnoserbskej rěcy su 2021 nowe słuchoknigły k bajkowym knigłam ze 10 bajkami a 10 nowymi spiwami wujšli.

Někotare nimskorěčne wuwucowańske filmy za wěcnu wědu a za wucbu biologije su se w serbskej rěcy **synchronizěrowali**. W lěše 2021 jo wucbny film "Ekosystem jězor" za wušu šulu a gymnazij wujšel a w šulskem lěše 2022/2023 dalšny wucbny film "Łuka" za zakładne šule. Film "Plěwanje a nurjenje" se až do kónca lěta 2023 synchronizěrujo. Dalšne maju slědowaš. Za gymnazij jo se z boka LaSuB nažělał modul "Krabat", kótaryž jo se wót lektorata wobžělał a dožělał, a stoj wucabnikam w seši k dispoziciji.

Głowne šěžyšćo publikacijow pak su w přědnem rěže **wucbne materialije k zawěšćenju wucby w serbskej rěcy: wucbnice, žěłowe zešywki, słowniki a psírucnice**, kótarež se we wótrěže wuwijanja rěcy/pedagogika Rěčnego centruma WITAJ wužětaju a za produkciju

přigótuju. Wjeliki žěl toś tych pomjenjonych materialijow wopřimujo teke přidatne pórucenja ako aplikacije za wuknikow a wucabnikow, pórucenja do ruki wucabnika, graša z instrukciju k wužywanju z wužywańskim wjednistwom abo DVD z wuknjeńskeju software. Teke CD z awdijowymi pórucenjami se wudaju. Tak wopřimujo wucbnica "Wuknjemy Serbsce" za serbšćinu ako cuzu rěc take awdijowe pórucenja. Wukniki mógu wubrane teksty a spiwy słuchaš a dostawaju tak pomoc při wuknjenju cuzeje rěcy. Samske pórucenje předlažy teke za serbšćinu za rěcnu kupku 2 we wucbnicy "Serbšćina".

Póbitowanje na internetowem boce materialien.sorbischlernen.de se stawnje rozšyrja a aktualizěrujo. Tak stoje wucabnikom předne wucbnice a žěłowe zešywki k wužywanju na elektroniskich toflach k dispoziciji. Jadna se wó "Naša fibla" z wótpowědnymi žěłowymi zešywkami, "Naša maćeršćina 2" ze žěłowym zešywkom a přednu brošurku w rěže cytańskeje lodki "Čitanje pućujo po šćežkach wotkrywać".

Na startowem boce namakaju wucabniki material pód 'ZA WHITEBOARD'. Onlinepóbitowanje na tom samskem internetowem boce jo se tejerownosći rozšyriło a to za serbšćinu wuknjecych pód "SOL-online serbski wuknuš". K južo wobstojecym downloadam jo se přidało 10 wuknjeńskich wideo.

Pótrjeba kaž teke wusokosć nakłada jednotliwych serbskich wucbnych publikacijow se kuždolětnje **pó wuproběrowanej strategiji** zwěsćijotej.

3.2. Wědomnostne žěło

Jadno ze šěžyšćow wědomnostnego žěła w Górnej a Dolnej Łužycy jo było dalejwuwijanje certifikacije górno- a dolnoserbšćiny. We wobłuku toś toho žěła su se mustrowe nadawki za schójžeńk C1 Institutoju za sorabistiku na Lipšćańskej uniwersiće a Serbskemu institutoju za wědomnostne pósužowanje přepódali a za wózwajenje na internetowej prezentaciji www.sprachzertifikat-sorbisch.de přigótowali, aby mógli se w přednem kwartalu 2024 do sedła zawjadli a wózwajili. Přespytowanja za rěcny certifikat górnoserbšćiny přewjedu se kužde lěto w nalěšu a lěšu resp. wuwzeńje teke na napšašowanje. Za rěcny certifikat dolnoserbšćiny su přespytowanja w nazymje.

Nazymu 2022 jo přepódało Sakske kultusowe ministarstwo Serbskemu institutoju nadawk za wědomnostne přewóžowanje ewaluacije šulow, kótarež žěłaju pó koncepciji 2plus. Rěcny centrum WITAJ jo člonk projektoweje kupki pód nawjedowanim SI. Wobstatk ewaluacije jo projekt **"Zwěsćenje rěcneho stawa wuknikow 8. lětnika w serbšćinje"** na wušych šulach a gymnaziju. W šulskem lěće 2022/2023 jo se přewjadła **pilotowa faza k přepytowanju rěcneje kompetence za 109 wuknikow** na SWŠ Worklecy, WS Slěpe a na Serbskem gymnaziju Budyšin. W lěće 2023 jo se wobžělił Rěcny centrum WITAJ na pógódnošenju wuknikowskich testow, na formulěrowanju rozpšawy wó wuslědkach pilotoweje faze, na šulskem internem předstajenju wuslědkow na wobžělonych šulach nazymu 2023 ako teke na zjawnem předstajenju na institutnem dnju 29.11.2023. Wót šulskego lěta 2023/2024 ma se na 7 šulach pla wuknicow a wuknikow 8. lětnika přawidłownje rěcny staw zwěsćić.

Dalšny wažny wobłuk wědomnostnego žěła Rěcneho centruma WITAJ jo rěcne kubłanje. How jo se zawjadł za sobužěłašerjow RCW řed internych dalejkubłanjow k wubranym temam serbskeje gramatiki. Mimo toho jo se manuskript nastawajucego nimsko-górnoserbškego šulskego słownika (pó koncepciji z 35 000 do 40 000 gronidłami) na konsekwentne dožaržanje zasadow za pódaša trjebnych gramatiskich informacijow (na pś.:

genus, aspekt, wóthylajuce deklinaciske formy, pokazka na wótpowědny numer gramatiskich tabelow w tak pomjenjonem "gramatiskem aparacie" a pód. pśespytował.

W fokusu wědomnostnego žěta na pólu pśedšulskego wótkubłanja w Górnej Łužycy jo stojało 2023 z fachnikow w praksy komunicěrowane pótrjeby. Wót lěta 2022 wótměju se zmakejanja z wótkubłařkami a wótkubłařami w styrych regionalnych kružkach (budyšyński, chrosćanski, wórzejski a kulojski kružk), kótarež dwójcy wob lěto **fachowu wuměnu** mjazy kubłanišćami z podobnymi rěčnymi poměrami zmóžnjaju. 2023 su dalšnej fachowej krejze załožyli: za serbske góletkařki a dnjowne mašerje ako teke za hortowe wótkubłařki a wótkubłaře. Toś ta wašnja dalejkubłańskich zarědowanjow jo se wót wobžělonych wjelgin pozitiwnje pšiwzeła. Wóni wótměwaju se stawnje w drugim kubłanišću a zmóžnju wobžělonym zeznać góscinařskego kubłanišća a jogo serbskorěčnego kubłańskego žěta. W dalšnem běgu zarědowanja póbituju Rěčny centrum WITAJ fachowy input k pódanaj temje (inkl. handout), na kótaryž se teke slědujuca fachowa wuměna póšěgujo.

Teke 2023 jo Rěčny centrum WITAJ pódpěrował Serbsku fachowu šulu za socialnu pedagogiku w Pówołańskem šulskem centrumje Budyšin pšez wuwucowanje **serbskorěčnego pedagogiskego dorosta k temam** nastupajuce serbskorěčne wótkubłanje žiři.

Informěrowanje **starjejšych** wó serbskorěčnem kubłanju a wótkubłanju kaž teke **dalejkubłanja za wótkubłařki a wótkubłařow** (glej zarědowanja w tabeli 11, dołojce) ako teke **wózwajenja** w casopisach ("Serbska šula", "Lutki") a **gremijowe žěto** (Górnoserbska rěčna komisija, medijowa komisija Załožby za serbski lud, šulska konferenca BSZ Budyšin) lice tejerownosći k nadawkam wědomnostnego žěta Rěčnego centruma WITAJ.

Wót nowembra 2023 póbituju Rěčny centrum WITAJ **wucbnu asistencu** serbski wuknjecym wuknicam a wuknikam 1. lětnika Serbskeje zakładneje šule "Jurij Chěžka" w Chrósćicach (2 wucbnej gózinje tyžeński).

We wobłuku pśeslěženja pšechada wót žiřownje do zakładneje šule w Dolnej Łužycy jo se pokazalo, až dajo hyšći rezerwy pši zgromadnem žěle, wósebnje což nastupa kontinuitu pósrědnjenja serbskeje rěcy. Wjele na pšechadnem procese wobžělonych žyćy se wusćejše zgromadne žěto z partnařskeju instituciju. W zajmje kontinuěrujucego rěčnego wuwěša **wót pśedšulskeje WITAJ-kupki do bilingwalneje wucby su nowe kooperaciske formy trjebne**.

Togodla se tuchylu wuwiju konkretne pširucenja za wšykne na procese pšechada wobžěłone fachowe mócy. Tak se wužěłaju na pš. projekty za wusćejše zgromadne žěto mjazy wobžěłonymi institucijami, wopšimješowy a casowy plan za zgromadne wugótowanje slědnego lěta w žiřowni a mustrowe kooperaciske dogronjenje. Dokulaž dej pedagogiski personal pši tom procese sobu statkował, jo se žěłowa kupka załožyła. Wó aktualnem stawje projekta jo se 28.09.2023 rozpšawilo na fachowej konferency SŠT a Domowiny "Dyrbimy rěčeć".

Dalejkubłanje wótkubłařkow a wótkubłařow ze žiřownjow jo se wótměło 13.05.2023, 10.06.2023, 11.11.2023 a 18.11.2023. Na přědnyma terminoma k temje "Insekty" jo se 16 wótkubłařkow a wótkubłařow wobžěliło. Za toś to dalejkubłanje jo se wobšyrny didaktiski material za pśesajenje w praksy pšigótował ("Glědaj, co tam lězy!"). Na nowemberskem dalejkubłanju k temje "Wóda" jo se 23 wótkubłařkow a wótkubłařow wobžěliło. We wobłuku tego zarědowanja jo se didaktiski material "Wóda – drogotny póklad" wuwěł. Niwow spokojnosći wobžělnicow a wobžělnicow na wšyknych 4 dalejkubłanjach jo dojšpił 100%. Intensiwnje tšidnjowske rěčne kurse w Dolnej Łužycy su se w pšěch pšeběgach (w dwěma

niwowoma – pókšacowane a ze zakładnymi znaśami) w septembrje, oktobrje a nowembrje 2023 pšewjadli. Wobžěliło jo se 32 wótkubłařkow ze žišownjow a hortow. Niwow spokojnosći jo wunjaš 100 %.

Dalejkubłańje hortnařkow jo se wótměło 14.03.2023, 13.06.2023 a 7.11.2023. Na přědnyma dalejkubłańjomaj jo stojała wěda wo serbskich familijowych a pólinowych mjenjow w srjeжіšću. W nowembrje jo gramatiska tema (prepozicije) była na dnjownem póřěze. Niwow spokojnosći jo wunjaš 90 %.

3.3. Projektowe žěło

W Górnej Łużyacy ako w Dolnej Łużyacy pšewjeduju se w zagronitosći Rěčnego centruma WITAJ wjele **rěčnych projektow** za kuždu starštwowu kupku zwenka šule. Nam lažy na wutšobje, žišam teke zwenka šule zajmne dožywjena ze serbsčiny póbitowaš. Gólcam a žowćam serbskich familijow by dejało se zmóžniš, wšake rozdrošćenke póručenja teke w swójej maminej rěcy dožywiš. Rownocasnje su naše projekty za serbski wuknjecy žiši jadna góžba, rěc fryšnu a žywu zwenka šule dožywiš. Togodla stoj serbsčina w srjeжіšću wšych našych projektow. Graš, cytaš, kresliš, muzicěrowaš, filmy gľeđaš – comy mjeńše a wětše žiši za serbsčiny zagóriš, je skobožiš, rěc nałožowaš, a jim wjasele w serbsčinje napóraš.

Mimo toho póbituju se **WITAJ-kurse** pó pótrjebje za staršejšych a drugich zajmowanych dorosćonych. Kurse wótměwaju se w Pančicach-Kukowje, Budyšinje, Slěpem, Wóřejcach a online. Wót oktobra 2023 se pšidatnje teke w Radworju, Kulowje a Kónjecach (glej pód dypkom 5 Statistiske pšeglědy). Ako wjerašk šulskego lěta smy sebje 23.04.2023 w Budyšinje pšedstajenje Serbskego ludowego ansambla wogľeďali. Mimo toho jo se wótměł w lěšu 2023 intensiwny kurs serbsčiny w Slěpem z wogľeďom Serbskego muzeja, Rěčnego centruma WITAJ a Serbskego ludowego ansambla.

Zaměr projektowego žěła jo, wutwóriš dalšne a nowe serbske rěčne rumy za žiši, młodostne a serbske familije. Pši tom wuwija se projektowe žěło stawnje dalej a nowe ideje se pšesajžu: Přědny raz jo se wótměło w měrcu 2023 wobľubowane **familijowe wótpoľdnjo** w Radworju. Pšisamem 400 wogľeďowarjow zbliska a zdaleka jo póbitowanje žěkownje pšiwzeło.

Na **14. swěžen serbskeje rěcy** 20.09.2023 w Radworju jo pšišło 105 wuknicow a wuknikow zakładnych šulow w Kulowje, Wóřejcach, Slěpem a Radworju. Za žiši su se pšewjadli žěłařnicki "žiwadło", "serbska reja", "ze šětom muzicěrowaš", "strowe zežywjena", "Płomje", "serbske nałogi", "spiwaj a rejuj" ako teke "wejsna rallye".

Wjelgin wobľubowane su žěłařnicki ze serbskimi wuměłcami (muzikarjami, spisowašelami, grafikarjami atď.) Dla wjelikego zajma jo se kóńc septembra comicowa žěłařnicka ze znatym ilustratorom Šćěpanom Hanušom na dwěma dnjomaj pšewjadła. Wukniki wuknu, we wobrazowem tšojenku wuměłstwo a rěc zwěžaš a pód serbskorěčnym nawjedowanym w małych kšacach swójski comic nastaš daš.

Prozninski kurs serbsčiny za žiši, kótarež wótrostuju zwenka Łužyce, wótmějo se kužde druge lěto w jatšownych prozninach. Mimo serbskego alfabetu wopóznawaju teke wšake kulturne institucije. Pšiducy kurs wótmějo se w aprylu 2024.

Na postowem naměšće jo se wótměło 15. maja, na mjazynarodnem dnju familije, předny raz **familijowy piknik pó žěle**. Někak 150 wósobow, familije ze žišimi, stare starješje a pšipadne pasanty su pšiwzeli pisane póbitowanje žěkownje.

Kužde druge lěto zarědujo Domowina ze swójimi partnerjemi **Mjazynarodny folklorny festiwal**. W toś tom wobłuku póbituju se wěcejgózinski **žišecy program pód motom "W kraju wjasołych žiši"**. W lěće 2023 su rejowali, spiwali a pšisamem 300 žiši na dwórje Krawčikec w Chróšćicach muzicěrowali.

Ako alternatiwu k **cytańskej nocy** smy pšewjadli kóńc junija **cytańske dyrdakojstwo**. Dwažasća wuknikow 3. a 4. lětnika serbskich šulow jo woglědało zgromadnje k budyšyńskim tormam. Wšuži su zgónili stawizniske zajmnostki a, se wě, su pšedcytali na tormach mjazy sobu ze swójich serbskich nejlubšych knižkow.

Dalšne woblubowane projekty su **Serbske žiwadłowe dny** w maju a **zwězkowy pšedcytański žěń** w nowembrje.

Kóńc lěta jo se zgromadnje ze studijom LUCIJA DVD "Płuwać abo podnurić?" ako wucbny material za zakładne šule synchronizěrowała.

Kuždy drugi tyžěń stej se 2023 **Witaj-kupce** w žišowni "Sonneneck" w Bukecach a w žišowni "Marja Kubaš" w Radworju ze serbskorěčnym **póručenim** pódpěralej.

Casopis **Lutki** jo regularnje styri raze wujšeł. K zešywkoju Lutki 3-2023 su wótkubłařki kólenowe **kniglicki "Miki co pomfrytki jěć"** ako nowy didaktiski material dostali.

Zgromadnje z Leńku Thomasoweju su se wótkubłařkam a wucabnicam na tšich terminach serbske žišece spiwy pšedstajili, kótarež su se w zajžonych lětach w Lutki-zešywkach wózwjawi. **Na dalejkubłanju "Spiwajšo z Witkom"** jo se dogromady 35 wótkubłařkow, wótkubłařow a wucabnicow ako teke pšichodne wótkubłařki a wótkubłařje wobžěliło.

W RCW Chóšebuz su se pšiduce projekty pšewjadli:

Wót 16.07. - 21.07.2023 jo był **WITAJ-camp** w Jarješku a 31 žiši a młodostnych, kenž maju wjeliki zajm za serbsku rěc, jo mógało zgromadnje prozninski cas z wjele wulětami dožywiš. Wót 11.09. do 15.09.2023 jo se wótměła **Šula w zelenem** w Bórkowach a RCW jo póbitował 91 wuknicam a wuknikam pětogo a šestego lětnika wótměnjaty program, žož su aktiwnje mógało dolnosersku rěc nałožowaš. Wobžěliło jo se 8 zakładnych šulow.

„20 lět Wuměłske wuběžowanje Rěčnego centruma WITAJ Chóšebuz” jo stajało pód temu „Jatšowny wógeń”. Styri žišownje (Hochoza, Wětošow, Strjažow, Móšt) su se wobžělili ze 19 jednotliwymi twórbami a z dwěma kupkowyma pšinoskoma. K tomu jo hyšći dało šesć pšinoskow wót wuknikow horta Móšt. W jury stej sobu statkowałej wuknicy Dolnoserskego

gymnaziuma Chóšebuz. Wustajeńcu z wuměłskimi twórbami smy natwarili w Rěcnem centrumje WITAJ Chóšebuz. „**20 lět Wuběžowanje Serbski comic**” jo temu měło "Naju dajo jano w dwójnem pakśiku" a jo se wobžěliło 59 wuknicow a wuknikow 3. - 8. lětnika ze zakładnych šulow "Wilhelm Nevoigt" Chóšebuz, "Mozaik" Picnjo, "Comenius" Luboraz a z Dolnoserbskego gymnaziuma Chóšebuz. W pśigótowanju na wuběžowanje jo se dnja 13.01.2023 wótměła comicowa žěłarnicka ze serbskim comic-kreslarjom Ščěpanom Hanušom, a to w Nevoigtowej šuli Chóšebuz z 19 wuknicami a wuknikami 3. a 4. lětnika. – W toś tych 20 lětach wuběžowanja jo RCW wudał šesć comicowych zešywkow z nejlěpšymi pśinoskami; zešywki stoje šulam dermo k dispoziciji.

Serbske **cytańske wuběžowanje** za hortowe žiśi jo se wotměło 21.04.2023 w Dolnoserbskem internaše. Na njom jo se 12 žiśi wobžěliło.

Za 08.06.2023 jo RCW organizěrował **Žeń serbskich pedagogowkow a pedagogow**, ku kótaremuž su wótkubłaŕki z tšich žiśownjow a dweju hortowu, ceptaŕki z wósym šulow a góści z tšich institucijow pśišli. Žiśi Witaj-žiśownje „Wila Kunterbunt” Chóšebuz su ze spiwami a z reju zarědowanje wótwóрили. Wobžělujuce su dostali informacije wó aktualnosćach (projekty, digitalne pórucenja, didaktiski material). – Pšez Šulu za dolnoserbsku rěc a kulturu su dožywili prezentaciju wulicowańskego a wumólowańskego zešywka „Nowe tšojenja wó starych powěšćowych póstawach”. Toś ten zešywk su serbske pedagogowki a pedagogi teke ako dar dostali. Mimo toho su mógli we wustajeńcy twórbu 20. wuměłskego wuběžowanja se woglědaš.

Dnja 06.09.2023 jo RCW zgromadnje ze žiśownju „W znamjenju lipy” Móšt **25. serbski familijowy žeń** pšewjadł. Za to jo RCW stacije/aktiwity pśigótował, žož su mógli žiśi a dorosćone serbsku rěc sluchaš, nawuknuš a nałožowaš: pśi wjelickem puzzlu, baslenju a mólowanju, kwisu a w Małej Witaj-šuli. RCW jo pórucył informaciski material wó serbskej rěcy a kubłańskich móžnosćach a Serbska kulturna informacija „Lodka” Chóšebuz serbsku (žišecu) literaturu a graša. Wjerašk za tych 150 góści jo była muzikowa bajka k sobugótowanju „Lasnościwa liška” – prezentěrowana wót Serbskego ludowego ansambla Budyšin.

Lětos jo RCW zasej pytał za młodostnymi w Dolnej Łužicy, kótarež su wjelgin angažěrowane na pólu dolnoserbskeje rěcy. Sedym naraženjow jo dostał. Młodostne pśidu z Bórkow, Depska, Drjejc, Mósta, Hažowa a Chóšebuza. Wóni na pśikład maju wuběrne šulske wugbaša w pśedmjaše serbsčina, spiwaju w šulskem chorje Dolnoserbskego gymnaziuma, powědaju za Bookii-knigły Ludowego nakładnistwa Domowina, angažěruju se w domowinskej młožinje swójeje jsy, žěłaju w redakciji wuknikojskego casnika DSG, pišu artikle za Płomje a Nowy Casnik ako teke pśinoski za rbb/serbski rozgłos, a wobstaraju žiśi we WITAJ-campje. Dnja 11.10.2023 jo se wótměło Cesćenje angažěrowanych młodostnych. RCW jo jich wucesćil z wopismom a darom, cołnowanim a z małym pśikuskom. Pśiduece cesćenje jo planowane 2025.

Projekt **Serbske grajne dopołdnjo/wótpołdnjo** jo RCW w jatšownych proznanach w žylojskem horše pšewjadł. Zaměr pšewježenja towarisnych grašow jo, až wobžělnice a wobžělniki „grajkajucy” serbsku rěc nawuknu a nałožuju. W ramiku projekta „Šula w zelenem” jo se wót Rěcnego centruma WITAJ wuwite pśirodne wuknjeńske graše „Z Witkom

wen do pširody - TO GRAŠE" z wuknicami a wuknikami zakładnych šulow Brjazyna, Bórkowy, Tšupc, Kšišow, Žyłow, Janšojce a chóšebuskeje UNESCO-projektoweje šule a Europašule Regine Hildebrandt grało.

Ze wšakorakimi serbskimi rěcnymi grašami jo RCW šulski swěžeń Unesco-projektoweje šule Chóšebuz dnja 02.06.2023 pódpěrał. Pši tom njejsu jano serbšćinarje (1.-6. lětnika), ale teke wuknice/wukniki z migraciskeju slězynu (z ukrainskeje, syriskeje, vietnamskeje familije) wjeliki zajm za serbsku rěc pokazali.

Lětosa jo RCW nowy projekt za wuknice a wuknikow 6. lětnika wuwil a to jo „Detektiwna góńtwa”. Z tym smy nowy rěcny rum za serbšćinarjow twóрили, žož mógu se wopóznaš z nowymi serbskimi wósobami a institucijami (RCW, redakcija „Płomje”, Dolnoserbski internat, Šula za dolnoserbsku rěc a kulturu). Aby taki „detektiwny pad” rozwězali, muse pšisłuchaš, cytaš, pisaš, telefoněrowaš, eksperimentěrowaš a z Bookii-pisakom žělaš. – Projekt jo z někotarymi terminami planowany; na jadnom terminje móžo se 30 wuknicow/wuknikow wobželiš. Předna „detektiwna góńtwa” se wótměwa dnja 12.12.2023 ze zakładneju šulu „Mina Witkojc” Bórkowy.

W běgu lěta su se we wucbje serbskeje rěcy w zakładnych šulach Dł **předstajili knigły „Mój swět we wobrazach” z Bookii-pisakom** a su se rozkładli wšake móžnosći zasajženja Bookii-pisakow we wucbje (woglěd do tšich šulow ze styrimi lekcijami). 31.03.2023 jo se w zakładnej šuli w Janšojcach pšewjadł jatšowny projekt. RCW jo pšewzeł jadnu staciju, žož wuknice a wukniki su wuwijali rěcne graša k temje jatšy a nalěto z pomocu Bookii-pisakow a nagrawańskich nalipkow.

W dnjach 05.12.–08.12.2023 pšewježo se w Serbskem muzeju w Chóšebuzu **gódowny projekt** z tšimi stacijami (wobraženje Janšojkego boga, wježenje w muzeju a muzikowa stacija). Pšizjawilo jo se 12 zakładnych šulow ze 164 žišimi.

Dnja 30.06.2023, 20.10.2023 a 15.12.2023 (gódownicka) su se **serbske familije** zmakali. Pši tom su se wótměli rozgrona a zaběry za žiši. Póžiwanja gódne jo, až dajo styri nowe familije, kótarež ze swójimi žišimi serbski powědaju a se na našych zmakeanjach wobželiju. Te a južo se wobželujuce familije maju se na kuždy pad pódpěraš.

3.4. Internata

Internata w Chóšebuzu a Budyšinje słužytej ako **pšidatny rěcny rum** k wudopołnjenju serbskorěcneje wucby w šuli. Wósebny wuznam ma to za žiši mimo serbskorěcneje familijoweje slězyny. Mimo internatnego městna njeby młogim serbskim młodostnym ze zdalonych jsow móžno było, pórucenja zjawnych serbskich institucijow w Chóšebuzu a Budyšinje na wědobnje braš, je zeznaš a towarišnostne žywjenje Serbow sobu póstajaš. Mimo zgromadnego zgótowanja domacnych nadawkow se teke pši warjenju, grašu, sportowanju, baslenju atd. serbski powěda.

We wobyma internatoma žěla se pó pedagogiskem koncepsje, kótaryž jo wusměrjony na wuwise wósobiny kuždego jednotliwego wuknika, jogo socialneje kompetence ako teke jogo samostatnosći a swójskeje zagronitosći. Bydlenje w internaše ma wuknikow za jich pózdžejšje

žywnjenje wuzamóžniš, winowatosći a wólny cas derje koordiněrowaš a wólny cas wótpowědnje zajmam zmystapołnje, aktiwnje a kreatiwnje wužywaš.

Stawny kontakt k starjejšym wósebnje młodšych internatnych wobydlarjow jo njewuzbytny. Na starjejšyńskich wjacorach a na dnju wótwórjonych žuri dostanu starjejše doglěd do rumnostnych wobstojnosćow domu a do internatnego žywnjenja. Mimo toho dostanu móžnosć, se na zarědowanjach internata wobželiš resp. toš te teke sobu wugótowaš.

W Rěcnem centrumje WITAJ pśistajony team wótkubłarjow žiwa na to, až se pši zgromadnem dopołnjenju domacnych nadawkow ako teke pši warjenju, grašu, sportowanju, baslenju atd. serbski powěda. W chósebuskem internaše to na tu samsku intensiwnu wašnju ako w Budyšinje doněta móžno njejo, dokulaž někotare wótkubłarje same hyšći serbsčinu wuknu a njamamy maminorěcných wuknikow w internaše.

W běgu lěta pak organizěruju se regularnje we wobyma internatoma wjele projektow ze wšakimi partnerjama – glej pód dypkom 5 Statistiske pśeglědy – organizěruju.

3.5. Socialne žěto

Wót lěta 2011 ma Rěcny centrum WITAJ w Górnej Łužicy wótrěd za młožinske socialne žěto. Aktualnje wugbajo se **šulske socialne žěto** na wušych šulach w Ralbicach, Worklecach, Radworju, Budyšinje a Slěpem. Pó nowem wobsajženju žělowego městna wugbajo se **familijowe kubłanje** wót 01.08.2023 zasej w regionalnyma teamoma Budyšin a Kamjeńc / Pódwjacorna Łužyca. **Mobilne młožinske žěto** se tuchylu w regionalnem teamje Kamjeńc/ Pódwjacorna Łužyca njepšewježo, dokulaž njejo se znowawobsajženje toš toho městna doněta ražiło.

Na zakłaže noweje šulskeje kazni w Sakskej ma se šulske socialne žěto na kuždej wušej šuli ze 40 góžinami za tyžěń zawěsćiš. Na šulskich městnach w Radworju, Ralbicach a Worklecach pak wobsajžaju koleginje žělowe městna jano z 30 góžinami.

Wšykne wopšimješa socialnego žěta bazěruju na kazni SGB VIII a wótpowědných pšawniskich póstajenjach a fachowych směrnicach. W přědnem rěže deje se socialne žětašerje pó aktualnych wósobinskich pótrjebnosćach swóich klientow wusměřiš.

Weto maju wóni móžnosć, se w zwisku z gronidlami ako identita, interkulturelna kompetenca abo toleranca zaběraš ze serbskimi temami.

Žěto w **familijowem kubłanju** jo zasadnje na direktne a dobrowólne kontakty z familijami wusměrjone.

Kooperacija z Ranimi pomocami a Sešu za prewentiwny ščit žiši se pó nowem wobsajženju městna za familijowe kubłanje pókšacuju. Kolega pśigótuju w toš tom wobłuku wobrazowu seriju k temje "Zajmowanosć a gněšenje".

W Budyšinje póbituju wón wót awgusta kužde pónjezele wót 13.00 do 17.00 zeger komunikaciske blido.

Pórucenja we Worklecach, Róžeńće a Chrosćicach se pśigótuju (familijowy sport, pomoc za domacne nadawki a wótpołodnjowe zaběry za hortowe žiši).

3.6. Forum 2plus

Poměrnje wobšyrne žěto jo z pśigótowanjami **fachowego dnja 2plus** zwězane, pla kótaregož jo Rěcny centrum WITAJ kooperaciski partnař SMK a LaSuB. Rěcny centrum WITAJ stara se pśi tom sobu wó referentow a wótgłosujo we wóžeńskej kupce 2plus tematiske šěžyšća. Wót lěta 2021 eksistěrujo za fachowe dny 2plus nowy internetowy bok <https://forum2plus.de/> w zagronitosći Rěcneho centruma WITAJ. Wšykne donětejšne fachowe dny z boka <https://fachtag2plus.de> su na nowem boku w archiwje dokumentěrowane.

6. fachowy žěń 2plus jo se přědny raz w pśigótowańskem tyženju, dnja 16.08.2023, w Slěpem ze 176 wobžělnikami pśewjadł a jo namakał dobry wótgłos. We wóžeńskej kupce 2plus jo se fachowy žěń na pósejženju, dnja 04.09.2023 wugódnošil.

3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby / spěchowanje wobdarjonych / rěčna asistencja w DŁ

W chósėbuskej zakładnej šuli „Astrid Lindgren“ jo w měrcu 2023 serbska wucba wupadnuła. Tśo sobužělašerje Rěcneho centruma WITAJ Chósėbuz su pó dogronjenju ze Statnym šulskim amtom Chósėbuz pśewzeli wót maja do julija **zastupowanje** w lětnikach 1, 4, 5 a 6 za dogromady 7 góžinow wob tyžeń. Wót maja do julija su pśišli do RCW tśi wobdarjone wukniki ze 7. a 9. lětnika na **spěchowańsku wucbu** (jadena góžina wob tyžeń), wót nowembra pśižo pśě wuknikow z 5., 8. a 10. lětnika (jadena góžina wob tyžeń). W brjazyńskej zakładnej šuli pódawa jaden sobužělašer RCW ako **rěcny asistent** serbsku wucbu tśim wuknikom 5. lětnika (zachopjeńkarje) a we 4. lětniku (žělonu wucba), pśecej jadnu góžinu wob tyžeń.

4. Statistiske pśeglědy

lěto	předšulske žiři w DŁ	předšulske žiři w GŁ	wuknikojstwo w DŁ	wuknikojstwo w GŁ
2023/2024	282		1929	
2022/2023	261	1099	1980	2900
2021/2022	276	1270	1851	2853
2020/2021	244	1285	1823	3028
2019/2020	230	1089	1726	2967
2018/2019	266	1139	1805	2740
2017/2018	277	1168	1738 (1819 SŠT SŠ 1/20)	2658
2016/2017	285	1244	1627 (1625 SŠT SŠ 1/20)	2628
2015/2016	283	-	1468	2674
2014/2015	271	1087	1522	2476
2013/2014	257	1168	-	2524
2012/2013	231	1055	-	-
2011/2012	231	1024	1638	2432

tab. 1: žiři a wukniki, kótarež se w Dolnej a Górnej Łužicy serbski kubłaju a wótkubłuju, žródła: RCW, LaSuB, MBS a Statny šulski amt Chósėbuz

rěčna kupka 1	834
rěčna kupka 2	736
rěčna kupka 3	640
serbščina ako cuza rěc.	690
wukniki serbščiny dogromady w Sakskej.	2900

tab. 2: licba wuknikow w Sakskej, kenž su se w šulskem lěše 2022/2023 na wuchje serbščiny wobžělili, žrědło: LaSuB w Sešu 1(2024)

lěto	wucbnice a žěłowe zešywk (wudane w Ludowem nakładnistwje Domowina)		dalšne wucbne materialije	
	dolnoserbske	górnoserbske	dolnoserbske	górnoserbske
2023	8	27	4	7
2022	10	29	3	4
2021	8	29	2	9
2020	11	21	3	8
2019	9	23	1	3
2018	11	25	-	4
2017	11	21	-	4
2016	7	21	4	7
2015	8	26	4	7
2014	6	28	3	10
2013	11	25	1	7

tab. 3: tšocha didaktiskich a wucbnych materialijow za Gł a DŁ wob lěto

	titel
1.	Dohlady - Einblicke , Gesprächsbüchlein, gs.
2.	Ptački našeje domizny , žěłarnicka za wužywanje BOOKII, gs.
3.	Cytaj z nami 1 , brošura, ds.
4.	Cytaj z nami 2 , brošura, ds.
5.	Ptači časnik , plakat za wužywanje BOOKII, gs.
6.	Cytańske zwucowanja , žěłowy zešywk, ds.
7.	Łuskač 1 , žěłowy zešywk, gs.
8.	Zwučujemy a pisamy 1 , žěłowy zešywk, šišćane pismo, gs.
9.	Wuknu a zwučuju pisać , žěłowy zešywk, šulske wuchadne pismo, gs.
10.	Lutk 1-2 , žěłowy zešywk, ds.
11.	Naša fibla - Pismikowy zešywk , gs.
12.	Naša fibla - Nazwukowe korty , gs.
13.	Wuknjemy serbsce, 1. žěl , žěłowy zešywk k słownikoju, gs.
14.	Mlóč 2 , wucbnica, gs.
15.	Pisam serbsce 3 , žěłowy zešywk, gs.
16.	Zwučujemy a pisamy 3 , žěłowy zešywk, gs.
17.	Geometrija 3 , žěłowy zešywk, gs.
18.	Lutk 3-4 , žěłowy zešywk, ds.
19.	Geometrija 4 , žěłowy zešywk, gs.
20.	Mlóč 4 , žěłowy zešywk, gs.
21.	Mlóč 4 , wucbnica, gs.
22.	Narska liška 4-6 , žěłowe łopjena, ds.

23.	Nabožina 5/6 , žetowy zešyw, gs.
24.	Z Kitom wuknjemy 1 , žetowe knigły, gs.
25.	Handrij Zejler , žetowy zešyw, gs.
26.	Biologija 6 , wucbnica, gs.
27.	Pućowanje po stawiznach 6 , wucbnica, gs.
28.	Naša maćerščina 6 , wucbnica, gs.
29.	Pó droze 1 , wucbnica, 2. nakład, ds.
30.	Pó droze 1 , žetowy zešyw, 2. nakład, ds.
31.	Terra 7 , wucbnica, gs.
32.	Zwučujemy a pisamy 8 , žetowy zešyw, gs.
33.	Serbska rěc - dobra wěc 2 , žetowe knigły, ds.
34.	Stawizny a podawki 6 , wucbnica za gymnazij, gs.
35.	Wuknu a zwučuju pisać , žetowy zešyw, šišćane pismo, gs.
36.	Čitanka 2 , wucbnica, gs., 3. nakład
37.	Wuknjemy serbsce 2 , portfolijowy zešyw, gs., 3. nakład
38.	Zwucujom serbski 3 , žetowy zešyw, ds.
39.	Ličimy wěcne nadawki 3 , žetowy zešyw, gs., 2. nakład
40.	Ličimy wěcne nadawki 4 , žetowy zešyw, gs., 2. nakład

tab. 4: wužetane wucbne materialije z lěta 2022

	titel
1.	Pućnik po hornjoserbšćiny , gramatika, gs.
2.	Słowničk / Wörterverzeichnis , zapis słowow za cuzu rěc, gs.
3.	Terminologija za nabožinu , gs.
4.	Naš časnik, 3. džěl , plakat, gs.
5.	Maks a Ambrož , brošura, gs.
6.	Naš zeger, 3. žěl , plakat, ds.
7.	Lutk 1 , žetowy zešyw, ds.
8.	Naša fibla , wucbnica, gs.
9.	Wuknu sam/a 1 , žetowy zešyw k samowuknjenju, gs.
10.	Narska liška, grajne plany 1–3 , ds.
11.	Zazwukowa tabela , Anlauttabelle z Bookii-funkciju, gs.
12.	Lutk 2, 1. žěl , žetowe knigły, ds.
13.	Łuskač 2 , žetowy zešyw, gs.
14.	Naša maćerščina 2 , wucbnica, gs.
15.	Zwučujemy a pisamy 2 , žetowy zešyw, gs.
16.	Čitanska křinja – čitanske šćežki , žetowe knigły, gs.
17.	Słownick za dolnoserbske šule , ds.
18.	Wuknjemy serbsce 3 , žetowy zešyw, gs.
19.	Łuskač 3 , žetowy zešyw, gs.
20.	Serbščina 3 , žetowy zešyw z CD, gs.
21.	Wuknjemy serbsce 4 , žetowy zešyw, gs.
22.	Wuknjemy serbsce 3/4 , žetowy zešyw k słownikoju, gs.
23.	Narska liška, grajne plany 4-6 , ds.
24.	Handrij Zejler – Słónco swoboda , žetowy zešyw, gs.
25.	Pućowanje po stawiznach 1 , wucbnica, gs.
26.	Biosfera 5 , wucbnica za gymnazij, gs.

	titel
27.	Biologija 6 , wucbnica za wušu šulu, gs.
28.	Jakub Bart Čišinski , žětowy zešywk, gs.
29.	Pó droze 2 , wucbnica, 2. nakład, ds.
30.	Pó droze 2 , žětowy zešywk, 2. nakład, ds.
31.	Terra 8 , wucbnica za wušu šulu, ds.
32.	Wobrazy serbšćiny 11/12 – literarne družiny , wucbnica za gymnazij, gs.
33.	Wopisowanje činitosćow , žětowy zešywk, gs.
34.	Serbšćina 2 , žětowy zešywk z CD, gs.
35.	W dalinach swětnišća , Płomje-edicija, gs.
36.	Film "Wjedro" za wěcnu wucbu , ds.
37.	Zeznawanska džěłarnja , žěłarnicka za zš, gs.
38.	Stotkowa tofla , plakat, gs.
39.	Film "Łuka" , gs.
40.	Prawopisne zwučowanja , zešywk za ceptarja, gs.
41.	Wopisowanje pśedmjatow , žěłarnicka, za internet, ds.
42.	Wóda , žěłowe łopjena, za internet, ds.
43.	2 kórše , polit. a fyziska, 2 kórše, ds.
44.	Film "Płuwać a nuric so" , gs.
45.	Čitanski dženik "Kak su wroblík Frido a jeho přećeljo hody swjećili" , gs.
46.	Zešiwk małych detektiwow "Dyrdomdeje na wsy" , žětowy zešywk k žiśecym knigłam gs.

tab. 5: nažěłane wucbne materialije z lěta 2023

Witaj- a LaSuB-kurse		
lěto	kurse	licba wobžělnikow
2023	26	148
2022	16	130
2021	2 (kurse wódychanja)	30
2020	2	32
2019	3	46
2018	3	37
2017	3	36
2016	1	19
2015	5	53
2014	6	56
2013	7	69
2012	5	43
2011	5	45
2010	8	71

tab. 6: Witaj-kurse za staršejšych

wobžělniki na pśespytowanjach k rěcnemu certifikatoju górnoserbšćiny		
datum	niwowowy schóžžeńk	licba wobžělnikow
20.7.2023	B2	1
	C1	1
12.7.2023	A1	13

wobźelniki na pśespytowanjach k rěcnemu certifikatoju górnoserbšćiny		
datum	niwowowy schójžeńk	licba wobźelnikow
1.7.2023	A1	6
	B1	1
4.3.2023	A2	3
17.09.2022	A1	6
	B1	1
05.08.2022	A1	5
	A2	4
	B1	2
	B2	2
21.04.2022	B2	1
22.03.2022	C1	2
18.09.2021	A2	3
	B2	2
03.07.2021	B1	2
	B2	2
26.02.2021	C1	1
19.09.2020	A1	2
	A2	2
02.03.2019	A1	4
	B1	1
15.09.2018	A1	1
27.07.2018	A1	5
	A2	4
	B1	5
25.10.2017	A2	4
16.09.2017	A2	2
01.10.2016	A2	2
23.09.2016	A1	4
Suma:		94

tab. 7: wobźelniki na pśespytowanjach k Rěcnemu certifikatoju górnoserbšćiny

wobźelniki na pśespytowanjach k rěcnemu certifikatoju dolnoserbšćiny		
datum	niwowowy schójžeńk	licba wobźelnikow
23.09.2023	B2	1
	B1	3
16.09.2023	A2	4
	A1	4
17.03.2023	A2	6
	A1	1
24.09.2022	B2	1
	B1	3
17.09.2022	A2	2
	A1	3
18.03.2022	A2	4
	A1	1
25.9.2021	B1	2
	B2	2
18.9.2021	A1	3

	A2	3
17.10.2020	B1	2
10.10.2020	A1	1
	A2	2
14.09.2019	B1	2
07.09.2019	A1	2
	A2	1
22.09.2018	B1	3
15.09.2018	A1	1
16.09.2017	A2	1
01.10.2016	A2	4
Suma:		62

tab. 8: wobžělniki na pśespytowanjach k Rěcnemu certifikatoju dolnoserbsčiny

intensiwnne tšidnjowske rěcne dalejkubłanje za wótkubłaŕki a hortnaŕki z pšedznašami (sept./okt.) z Witaj-projekta ako teke za dalšne wótkubłaŕki, kótarež pśěrdnjaju serbsčinu w swójej žišowni	
lěto	wobžělniki
2023	32 (22 ze žišownje, 9 z horta, 1 rěcna motiwatorka)
2022	32 (23 ze žišownje, 8 z horta, 1 wuknica wót OSZ)
2021	34 (25 ze žišownje, 7 z horta, 2 raz 1 sobužěłašeŕka Dompro)
2020	29 (18 ze žišownje, 10 z horta, žělnje 1 z Dolnoserbskego internata)
2019	29 (20 ze žišownje, 9 z horta)
2018	29 (20 ze žišownje, 8 z horta, žělnje 1 z Dolnoserbskego internata)
2017	35 (23 ze žišownje, 12 z horta)
2016	31 (21 ze žišownje, 10 z horta)

tab. 9: intensiwnne tšidnjowske rěcne dalejkubłanje za žišownice a hortnarki z pšedznašami

projekty Rěcneho centruma WITAJ Chóšebuz					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšěrězna licba wobžělniko w	pšewježo se	licba wobžělnikow 2022	licba wobžělniko w 2023
serbski familijowy žeń	4- do 12-lětnje (plus dorosćonych)	137	lětnje september / oktober	131	150
projektowe dny w muzeju	3. lětnik zakładneje šule (8- do 9-lětnje)	150	lětnje / december	200	pšizjawjonych jo było 220 žiśi ze 12 šulow
Šula w zelenem	5. lětnik zakładneje šule (10- do 11-lětnje)	80	lětnje / september	84	78
comicowe wuběžowanje a wuknikowska žětaŕnica +	6- do 18-lětnje	43	lětnje / 1. połlěto	36	59 wobžělniko w na wuběžowanju

wudawanje comicowego zešywka z pšinoskami wuknikow			kužde tšeše lěto		19 wobžělniko w na comicowej žětańnicce
wumětske woběžowanje za žiši w žišownjach	0- do 7-lětnje	28	lětnje / 1. połlěto	32	19
cytańske woběžowanje za hortowe žiši	2. - 5. lětnika	12 žiši	lětnje / maj	12 + góscí (někak 40)	12 + góscí (někak 40)
WITAJ-camp	žiši a młodostne (8- do 16-lětnje)	25	lětnje julij / awgust	29	30
žen serbskich pedagogow a pedagogow	doroscónje	48	lětnje / junij	46	50
wuznamjenjenje angažerowanych młodostnych na pólu serbskeje rěcy	14- do 26-lětnje	6	wótmějo se kužde 2. lěto	-	7
zmakanja serbskich familijow	3- do 11-lětnje žiši a jich staršejše	15 do 20 žiši a staršejšych	3 zarědowanja / lěto	3 zarědowanja á 20 wobžělnikow	4 zarědowanja á 22 wobžělnikow
serbske grajne dopołdnjo/-wótpołdnjo	7- do 12-lětnych žiši	13	běžnje (pšez cełe lěto)	15	11
projekty Rěčneho centruma WITAJ Budyšin					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšerězna licba wobžělnikow	pšewježo se	licba wobžělnikow 2022	licba wobžělnikow 2023
familijowa schadownica	serbske a dwójorěčne familije ze swójom žišimi	350	lětnje 1. spótnu nježelu	400	450
ferialny kurs za žiši zwenka Łužyce	serbske žiši zwenka Łužyce	wobgranicowane 15 do 18	dwójolětnje w jatšownych proznicach	15	-
cytańske woběžowanje	nejlěpše serbske cytarje 2plus-wukniki 3. lětnika	wobgranicowane	lětnje / zachopjeńk apryla	22	16
žiwadłowe dny	šule a horty, kótarež žětaju	wobgranicowane	dwójolětnje	-	50

projekty Rěcneho centruma WITAJ Budyšin					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšerězna licba wobžělnikow	pšewjezo se	licba wobžělnikow 2022	licba wobžělnikow 2023
	pó koncepcje 2plus				
cytańske dyrdakojstwo	wukniki 3./4. lětnika 2plus-šulow	wobgranicowane 18 do 20	lětnje / zachopjeńk junija	20	13
comicowa žětańnicka ze Š. Hanušom	serbske wukniki 3. do 5. lětnika	wobgranicowane	lětnje / kóńc septembra	24	25
pšedcytański žeń	serbske a Witaj-žiši w žišownjach a šulach, 4 do 14 lět	100-150	3. pětka w nowembrje	150	150
projektowe dny z wuknikami	šule, kótarež žětaju pó koncepcje 2plus	100	lětnje pó pótrjebje	100	150
filmowe rozgrono	serbske młodostne	wobgranicowane	4 do 6 raz wob lěto, maks. 12 młodostnych	24	60
žišecy program na folklornem festiwalu	(zwenka-) šulske kulturne kupki Górneje, srježneje a Dolneje Łužyce	200	dwójolětnje, kóńc šulskego lěta	-	250
"Warimy z Tomašom" projekt Płomjenja	dobyšaŕ wuběžowanja Płomjenja	6 do 10	lětnje	8 (pši warjenju) 24 (pši wjaceri) ≈ 100 (dopisarje, ako se procuju)	8 (pši warjenju) 24 (pši wjaceri) ≈ 100 (dopisarje, ako se procuju)
fachowy žeń 2plus a zarědowanje na pšedwjacorej	wucabnikojstwo serbskich šulow, hortnaŕkow, starjejšych a fachnikow	100	lětnje	korony dla wótgronjone	?
rěcne póbitowanja w žišownjom	žiši wót 3 do 7 lět	25	dwójotyžeński	25	25
13. swěžeń serbskeje rěcy	4. lětnik cuzorěcneje wucby serbsčiny	120	lětnje	24.	24

tab. 10: regularne projekty Rěcneho centruma WITAJ Rěcneho centruma WITAJ

datum	zarědowanje	wobžělenje
23.01.	wucba za wuknice a wuknikow Serbskeje fachoweje šule za socialne, Pówołański šulski centrum Budyšin – tema: "Imersija – strategije za pósrědnjanje a spěchowanje rěcnych znajobnosćow"	
30.01.	wucba za wuknice a wuknikow Serbskeje fachoweje šule za socialne, Pówołański šulski centrum Budyšin – tema: "Katalog kwalitatiwnych kriterijow ako zakład za kwalitatiwny management w žiśecych dnjownych pšebywanišćach"	
08.02.	fachowa wuměna "Chrosćańskego krejza", góletkownja Serbskeje žiśownje "Dr. Jurij Młynk" w Rabicach – tema: "Rěčne wobchadanje ze žiśimi nimskorěcnych familijow w casu zažywnjenja w góletkowni a žiśowni"	11 wobžělnicow z 5 kubłanišćow
07.03.	inhouse-dalejkubłanje, Katolski serbski žiśecy dom "Alojs Andricki" w Radworju – tema: "Serbskorěčne kubłanje a kubłanje w praksy – strategije pósrědnjenja a spěchowanja serbskorěcnych znajobnosćow žiśi"	
20.03.	fachowa wuměna "Wórjejskego krejza", žiśownja "Dom Lutkow" Ćisk – tema: "Materialije za pósrědnjenje serbskeje rěcy"	9 wobžělnicow z 5 kubłanišćow
27.03.	wucba za wuknice a wukniki Serbskeje fachoweje šule za socialne, Rěcny centrum WITAJ – tema: "imersiwnne rěčne kubłanje – slěženje, rozšyrjenje, zasady"	
03.04.	fachowa wuměna "Budyšyńskego krejza", žiśownja "Knirpsenland" Budyšin – tema: "Kak zapšěgnjom nimskorěcnych starjejšych do serbskorěcneho wótkubłanja swóich žiśi?"	9 wobžělnicow ze 6 kubłanišćow
17.04.	fachowa wuměna serbskich dnjownych wótwardowařkow, žiśeca dnjowna wótwardowařnja "G. Mirtschink" w Jaseńcy	3 wobžělnice z 3 kubłanišćow
22.05	přednosk před kubłańskim wuběrkom wokrejsa Budyšin, krajna ražcownja Budyšin – tema: "Serbskorěčne kubłanje w žiśecych dnjownych pšebywanišćach a šulach wokrejsa Budyšin – aktualne połoženje, wupominanja a perspektiwa"	
21.06.	fachowa wuměna "Kulojskego krejza", Serbska žiśownja "Dom małkušow" w Sulšecach – tema: "Kak daju sebjě starjejše zdobys, serbskorěčne wótkubłanje a kubłanje swóich žiśi pódpěrowaš?"	6 wobžělnicow z 3 kubłanišćow
28.08.	přednosk na starjejšyńskem wjacorje, žiśownja "Krabat" w Carnem Chołmcu – tema: "Serbskorěčne wótkubłanje a kubłanje pó metože imersije"	
08.11.	fachowa wuměna serbskich góletkownjowych wótkubłařkow a dnjownych wótwardowařkow, žiśece dnjowne pšebywanišćo "K wódnemu mužoju" we Worklecach – tema: "Spiwy a rymy, kótarež wšedny žeń w góletkowni a dnjownem wótwardowanju pšewóžuju".	13 wobžělnicow ze 7 kubłanišćow
09.11.	fachowa wuměna serbskich hortowych wótkubłařkow a wótkublarjow, hort Dwójorěcneho žiśecego pšebywanišća Pančicy-Kukow	13 wobžělnicow ze 6 kubłanišćow
13.11.	fachowa wuměna "Wórjejskego krejza", žiśece dnjowne pšebywanišćo "Lěsny jazor" w Brětnje – tema: "Imersija pó Witaj – metodika pósrědnjenja serbskorěcnych znajobnosćow"	12 wobžělnicow z 5 kubłanišćow
29.11.	fachowa wuměna "Chrosćańskego krejza", Serbske žiśece dnjowne pšebywanišćo "Jan Skala – Barwojty kamušk" w Njebjelčicach – tema: "Kak pósrědnjam starjejšym wažnosć jich role pši rěcnem kubłanju swóich žiśi a co dopórucyjom jim w tom zwisku?"	10 wobžělnicow z 5 kubłanišćow
04.12.	Wucba za wuknice a wukniki Serbskeje fachoweje šule za socialne, Rěcny centrum WITAJ – tema: "Žělabnosć Rěcneho centruma WITAJ"	

tab. 11: zarědowanja za wótkubłaŕki a wótkubłaŕjow, wuknjeŕcow a starzejšych, Górna Łužyca

lěto	Internat Serbskego gymnazija Budyšin (57 měštnow)	Dolnoserbski internat w Chóšebuzu (43 měštnow)
2023	49	25
2022	50	15
2021	52	20
2020	50	23
2019	54	21
2018	54	23
2017	54	27
2016	51	28
2015	47	23

tab. 12: wobšajenje internatnych měštnow w Chóšebuzu a Budyšinje

Chóšebuz	2021	2022	2023
ptaškowa swajźba	x	x	x
góspodowanje zapustowego pšešěga Dolnoserbskego gymnazija		x	x
pyšnjenje jatšownych jajow	x	x	x
zapust		x	x
internatny swěžen	x	x	x
kjarmuša	x	x	x
póznowaŕski žeń – stare a nowe wukniki se zeznawaju	x	x	x
Janšojski bog / gódownicka / Nikolaus		x	
wobrazowy projekt			x
wšake wjacory (strowe zežywnjenje, blidowy tenis, baslenje k wšakim góžbam, rozžognowanje kolegow a wuknikow, wognišćo)	x	x	x
grajny wjacor		x	x
internat se pšedstaja nowym wuknikom	x	x	x
pomoc pši domacnych nadawkach	x	x	x
starzejšyne zgromažiny	x	x	x
w kooperaciji z Rěčnym centrumom WITAJ "Serbski pšípódla"			
paletowe meble – twaŕski projekt		x	
Budyšin	2021	2022	2023
fašing; chyšenje majskego boma – wiše wěnc, reja, program; Kjarmuša	x Jano kjarmuša	x	x
pyšnjenje jatšownych jajow		x	x
"Rozgrono w kuchni" – mjasecnje	x	x	x
woglědanje resp. sobustatkowanje w Serbskem mŕožinske m	x		x
žiwadle			
sport w turnowaŕni – tyžeŕski	x	x	x
projekt "Zmakanja z Rusojskeju – kultura, nałogi, jěze"		x	x
filmowy projekt (Klubkino) k etiskim temam	x		x
góstne pšednoski z rozgronom		x	
internatny swěžen; internatny wulět	x	x	x
kreatiwna žětaŕnicka ze Serbskim muzejom		x	x

Budyšin	2021	2022	2023
meditacija: wónapinanje, stres pšewinuš, yoga		x	x
pódpěra pši domacnych nadawkach	x	x	x
starjejšyne zgromažiny	x	x	x
woplěwanje rabatow kołowokoło internata	x	x	x
žurnalistiski projekt Serbskich Nowin "Carpe Noctem" z Milenku Rječcyneju	x		
wušywanje rubiška za serbsku drastwu			x

tab. 13: projekty w internatoma

lěto	Górna Łužyca – wózwajjenja pód www.witaj-sprachzentrum.de				Dolna Łužyca – wózwajjenja pód www.witaj-sprachzentrum.de	
	aktualnosći	zarědowanja	Facebook dwójny, tšojny	instagram	aktualnosći	Facebook
2023	56	9	73	30	42	24
2022	55	9	74		30	19
2021	47	13	78		24	15
2020	54	7	72		24	24
2019	29	12	54		14	11
2018	24	10	98		13	50
2017	33	10	111		16	78

tab. 14: přeglěd wózwajonych nowosćow pód www.witaj-sprachzentrum.de a pla Facebook

projekt	spěchowane wót	spěchowańska suma		
		2020	2021	2022
pšětožowański program górnoserbšćina–nimšćina nimšćina – górnoserbšćina	Załožba za serbski lud	144.000,00 €	92.000,00 €	101.957,38 €
pšětožowański program dolnoserbšćina–nimšćina nimšćina – dolnoserbšćina	Załožba za serbski lud	0,00 €	75.296,44 €	92.600,00 €
socialne žěto – šulske socialne žěto, mobilne młóžinske žěto, familijowe kubłanje	Krajna ražcownja Budyšin	298.626,90 €	234.205,20 €	
efektiwne pósrědnjenje serbšćiny w KITA-wobłuku	MBJS	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €

tab. 15: srědky tšěšich

1. šěžyško: Eficiencia wucbnych srědkow		
zaměrowe dojadnanje	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchylenja / planowane napšawy
Ma se w lěse 2023 znowego zwěšćić, do kótareje měry se producěrowane šulske knigły w praksy	Za lěto 2023 jo było 35 titelow planowanych (glej tabela 5). Wšykne titele su wujšli, titul z wopšimješoweju změnu.	

nałożuju. Z nanejmniej 90% wudanych šulskich knižow w lěće 2023 ma se w šulach intensiwnje žetaš.	Wósebnje za zakładnu šulu wudane serbske titule – nowowuwite serbske wucbnice a žěłowe zešywki za wucbu serbsčiny se k 100% a intensiwnje wužywaju. To nastupa fiblu, wšykne serbske mašeršćiny, serbske cytanki a serbske tematiske zešywki za wušu šulu resp. gymnazij, kótaryž se zgromadnje z wucabnikami serbsčiny běžnje nažetaju. W zakładnych šulach Dolneje Łužyce zasajžuju se w cuzorěcnej wucbje serbsčiny wuwucowańske twórby "Wuknjom serbski 1 – 4", "Zwucujom serbski 1–4", "Wu nas a hynži" a materialije z rěda "Narska liška" (wobrazowe kórty a žěłowe łopjena). W bilingualnej wucbje wužywaju se wuwucowańske twórby "Lutk 1" (Fibla a pisański zešyw), Mója cytanka 2 – 4", "Wěcna wěda 2 – 4", "Lutk" – słownik + Žěłowy zešyw. Wuwucowańske twórby "Drogi licenja 2–4" se njewužywaju resp. rědko, za to "Matematika 5 + 6" k 70 % w zakładnej šuli, w drugich nic. W Dolnoserbskem gymnaziumje žeta se w Sek I w cuzorěcnej wucbje z wucbnicom "Pó droze 1 + 2" a w bilingualnej wucbje ze "Serbska rěc, dobra wěc 1 + 2". Wucbnica "Grajne plany" se w bilingualnej muzikowej wucbje rědko wužywa. W bilingualnej wucbje stawiznow wužywaju se w 7. do 9. lětniku serbskorěcne žěłowe zešywki 1 – 3, ale žedna serbskorěcna wucbnica. We wušych šulach Dolneje Łužyce wužywaju se w cuzorěcnej wucbje serbsčiny wucbnice "Dolnoserbski 1 + 2" a "Pó droze 1" a w bilingualnej wucbje žělnje wucbnica "Serbska rěc, dobra wěc". Dolnoserbski žiśecy casopis "Płomje" se we wšykných šulach wužywa.	W Dolnej Łužycy su lěbda zakładne wukniki z rěcnymi zamóžnosćami na maminorěcnem niwowje. Togodla žeta se w pśedmjase matematika pšewažnje z nimskeju wucbnicu a wót Rěcneho centruma wudawa se we wótgłosowanju z wucabnikami k tomu serbskorěcne žěłowe zešywki. Za pśedmjet wěcna wěda su se dalšne nakłady eksisterujucych wucbnicow wudali, dokulaž jo se pótrjeba pšizjawiła. Serbskorěcne teksty su za bilingualnu wucbu muziki resp. stawiznow pšesěžke. Za wuše šule w Dolnej Łužycy njewudaju se 2023 žedne wósebnje fachowe wucbnice, dokulaž pódawa se jano na Dolnoserbskem gymnaziumje bilingualna fachowa wucba.
Pśi póbitowanych projektach a kursach w lěće 2023 zwěsćijo se spokojnosť wobžělnikow ako teke	DŁ dalejkubłanje za wótkubłarki w pśedšulskem wobłuku k temje <i>insekty</i>, stopjeń spokojności: 100 %	

pótrjeba na projektach / kursach. Stopjeń spokojnosći ma pla nanejmenjej 75% lažaś.	rěčne dalejkubłanje za hortnařkow na temu "Familijowe a wejsne mjenja", Stopjeń spokojnosći: 90 % Gł rěčne zwucowanja, mj. dr. ze sotra a soblex, SZŠ Budyšin, 4. lětnik 10 wuknikow jo ewaluaciske łopjeno wupołniło, ale nic wšykne su to dopołnje cynili <table><tr><td colspan="3"></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td>6</td><td>2</td><td>soblex</td></tr><tr><td>1</td><td>6</td><td>2</td><td>sotra</td></tr><tr><td>4</td><td>4</td><td>1</td><td>krokpokroku</td></tr></table>	 				1	6	2	soblex	1	6	2	sotra	4	4	1	krokpokroku	
  																		
1	6	2	soblex															
1	6	2	sotra															
4	4	1	krokpokroku															
Za lěto 2023 stej wětšej digitalnej projekta zapódanej - Online-pšełožowař górnoserbšćina-nimšćina (naslědny projekt) a dolnoserbšćina – nimšćina. Rozšyrjenje paralelnych korpusow ma se na nanejmenjej 362 000 lektorizěrowanych górnoserbsko-nimskich sadowych pórikow, 150 000 lektorizěrowanych dolnoserbsko-nimskich sadowych pórikow a 100 000 lektorizěrowanych górnoserbsko-dolnoserbskich sadowych pórikow realizěrowaś. Rozšyrjenje monolingualneju korpusowu ma se realizěrowaś na nanejmenjej	Online-pšełožowař górnoserbšćina ↔ nimšćina wopšimujo tuchylu 400 000 lektorizěrowanych sadowych pórikow. Monolingualny górnoserbski korpus jo se rozšyrił na 750 000 lektorizěrowanych sadow. Online-pšełožowař dolnoserbšćina ↔ nimšćina wopšimujo tuchylu 140 000 lektorizěrowanych sadowych pórikow. Online-pšełožowař dolnoserbšćina ↔ górnoserbšćina wopšimujo tuchylu 90 000 sadowych pórikow, kótarež njejsu se wšykne wót Rěčnego centruma WITAJ lektorizěrowali, dokulaž póchadaju žělnje z drugih žrědłow. Monolingualny dolnoserbski korpus jo se rozšyrił na 100 000 lektorizěrowanych sadow. W cełem korpusu se stawnje kwalita pšespytujo, tak až jo zawěšćone, až pšidatne sadowe póriki k pówušenju kwality pšinosuju.																	

482 000 lektorizěrowanych górnoserbskich sadow a 100 000 lektorizěrowanych dolnoserbskich sadow. Kooperacija z LMU Mnichow ma se dalej wjasc.		
---	--	--

2. šěžyščo: spěchowanje rěcy

zaměrowe dojadnanje	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchyljenja / planowane napšawy
W Dolnej a Górnej Łužycy ma se w lěše 2023 pšecej nanejmjenjej žaseś planowanych a pó nazgónjenjach nanejmjenjej šesć projektow pó pótrjebje pšewjasć, aby se pśidatnje ku kubłanišćam serbske rěčne rumy wutwórili. zaměr: na zarědowanju zwětšego nanejmjenjej 15 wobžělnikow, stopjeń spokojnosći ma se zwěsćić a nanejmjenjej na tom samskem niwowje zajžonych lět lažaś	DŁ cytańske wuběžowanie hortowych žiśi 21.04.2023 40 wobžělnikow (12 žiśi, wótkublarje, starjejše, stare starjejše) zmakanja serbskich familijow w Dolnej Łužycy dnja 30.06., 20.10., 15.12., stawnje 15 – 20 wobžělnikow 13.01.2023 comicowa žěłarnicka z wuknikami 3. a 4. lětnika ze serbskim comic-kreslarom Š. Hanušom (19 žiśi, 1 ceptařka) wumětske wuběžowanie za serbske žiśownje k temje "Jatšowny wogeń" wót 03 – 06/2023 (wobžělniki: 4 žiśownje z 19 jednotliwymi a 2 kupkowymi pśinoskami; Starstwo 3 –6 lět) -> wustajeńca w RCW wucba z nałožowanim nagrawańskeje funkcije Bookii-pisaka na tšich zš (Picnjo 06.03., Nevoigtowa zš Chóšebuz 13.03., Bórkowy 17.03.) jatšowny projekt w Krabatowej zš Janšojce – zwucowanje k słowoskładoju z bookii-pisakom 31.03.2023, 30 wobžělnikow (3. lětnika)	

2. šěžyško: spěchowanje rěcy		
zaměrowe dojadnanje	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchylenja / planowane napšawy
	serbske grajne dpołdnjo 14.04. 2023 w horše Žyłow (11 wobžělnikow 1.– 3. lětnika) comicowe wuběžowanje za žiši a młodostnych 04 – 07 / 2023, 59 wuknikow z tšich zakładnych šulow a NSG serbske rěčne graša we wobłuku šulskego swěženja projektoweje šule UNESCO Chóšebuz dnja 02.06.2023. Multikulturelnje wótrostujuce žiši su pokazali wjeliki zajm na serbskej rěcy. žeń serbskich pedagogow 08.06.2023, 50 wobžělnikow Witaj-camp wót 16.– 21.07.2023, 31 wobžělnikow serbski familijowy žeń w Mósće 06.09.2023, 150 wobžělnikow Šula w Zelenem 11.– 15.09.2023, 91 wobžělnikow (5. lětnik) cesćenje angažěrowanych młodostnych na pólu serbskeje rěcy 11.10.2023, 7 wobžělnikow projektowe dny w Chóšebuskem Serbskem muzeju wót 05.– 08.12.2023, 164 wobžělnikow (3. lětnik) detektiwna góńtwa 12.12.2023, 7 wuknikow (5. a 6. lětnik, ZŠ Bórkowy) Gł Wót měrca až do julija: woglědy ze serbskorěčnym póbitowanim we Witaj-kupce	

2. šěžyško: spěchowanje rěcy		
zaměrowe dojadnanje	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchylenja / planowane napšawy
	7x žišownja Bukecy, 12 žiši 6x žišownja Radwor, 16 žiši 2x AWO-žišownja Budyšin, 27 žiši 12.03.2023 familijowa schadownka, 450 woglědowarjow januar/februar 2023: cytańske wuběžowanje w zakładnych šulach, něži 160 wobžělnikow 01.04.2023: kónčne wuběžowanje w Budyšinje, 16 finalistow 05.05.2023: nalětny swěžeń w žišowni Ralbicy, rěčne póražowanje za staršejšych z rěcnymi graśami za žiši 11. / 12.05.2023: serbske žiwadłowe dny, 56 wobžělnikow 15.05.2023: piknik pó žěle, póbitowanje za familije, něži 100 woglědowarjow 17.5./26.5./ 13.6.2023: wuknikowske projekty, 64 wuknicow a wuknikow 09.06.2023, cytańske dyrdakojstwo na budyšinjskich tormach, 14 wobžělnikow 6.2. / 24.4. / 8.5.23: klubowe kino w serbskem internaše, 40 wobžělnikow Wót 28.02. do 27.06. 2023: dwójotyžeński: rěčne zwucowanja ze sotru a soblexom, SZŠ Budyšin, 4. lětnik, 13 wuknikow	
W lěće 2023 ma se analognje k zajžonym lětam zasej	DŁ	

2. šěžyško: spěchowanje rěcy		
zaměrowe dojadnanje	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchylenja / planowane napšawy
nanejmenjej jedno póbitowanje k serbsčinje resp. serbskej rěcnej pódpěrje wótkubłarkow wótměwaš. Wušěženje kursow ma na niwowje zajžonych lět lažaš a 30 wobžělnikow wopšimješ.	rěcnodidaktiske dalejkubłanje za wótkubłarje w pśedšulske wobluku k temje <i>insekty</i> (13.05. a 10.06., 16 wobžělnikow) a <i>wóda</i> (11.11., 18.11., 23 wobžělnikow), stopjeń spokojnosći we wšych styrych zarědowanjach: 100% tšidnjowski intensiwny kurs za wótkubłarje w pěš pšeběgach (w dwěma niwowoma – pókšacowanych a ze zakładnymi znajobnosćami) w septembrje, oktobrje a nowembrje, 32 wobžělnikow ze žišownjow a hortow, stopjeń spokojnosći we wšych pěš kursach: 100%. rěčne dalejkubłanje za wótkubłarje w hortach k temje <i>Familijowe a pólinowe mjenja</i> (14.03., 13.06., 18 wobžělnikow) a <i>Gramatika</i> (07.11., 7 wobžělnikow), stopjeń spokojnosći we wšych tšich zarědowanjach: 90%. Gł 02.03./ 05.06.2023: dalejkubłanje <i>Nowe serbske žišece spiwy</i> z Leńku Thomasoweju, 18 wobžělnikow	
Serbskorěčne młóžinske a šulske socialne žěto se na zakłaže srědkow tšeich (wokrejs, Lichotny stat Sakska) dalej wježo. Na nanejmenjej pěš serbskich wušych šulach ma se šulske socialne žěto w lěse 2023 wugbaš. - šulske socialne žěto na wušyma šuloma Budyšin, Radwor, Worklec, Ralbicy, Slěpe	Šulske socialne žěto wugbajo se na slědujucych wušych šulach: • Worklec (30 h) • Ralbicy (30 h), • Radwor (30 h) • Budyšin (40 h) • Slěpe (40 h) Cel jo dojsćity – wšykne wukniki su wušu šulu na wšyknych pomjenjonych šulskich městnach ze zakóńćenim spuščili.	Městno mobilnego młóžinskego žěta njejo mógało se wobsajziš, dokulaž kandidata njeje serbsčinu wobkněžylej. Pó rozsuzenju Zwězkowego pśedsedařstwa Domowiny se městno ewentalnje na wokrejs Budyšin wrošijo a wót wokrejsa na drugego nosarja pšepódajo.

2. šěžyško: spěchowanje rěcy		
zaměrowe dojadnanje	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchylenja / planowane napšawy
- znowawobsajženje njewobsajžonego městna w familijowem kubłanju a mobilnem młožinske žele Zaměr: nic wěcej ako 2 šulskich wótchadnikow bžez wótzamknjenja šule	Familijowe kubłanje w socialnem rumje Budyšin (10h) a Kamjeńc (20h) jo wót 01.08.2023 wobsajžone.	
Pšespytowańske nadawki za rěcny certifikat serbsčina (górnoserbsčina a dolnoserbsčina) pšedlaže mjaztym až do niwowa C1. Zaměr: Nanejmnjenjej pěš kandidatow ma se w lěše 2023 za certifikatne pšespytowanja w górnoserbsčinje zdobyš. Nanejmnjenjej tši kandidaty maju se w lěše 2023 za certifikatne pšespytowanja w dolnoserbsčinje wabiš.	certifikatne pšespytowanja dolnoserbsčiny Dnja 17.03.2023 jo se certifikacija 7 wobžělnikow pšewjadła (1 x A1, 6 x A2). Wuslědki su byli wót "derje" až "dosegajucy". Dnja 16.09. jo se wótměło certifikatne pšespytowanje 8 wobžělnikow (4 x A1, 4 x A2) a 23.09. pšespytowanje 4 wobžělnikow (3 x B1, 1 x B2). Wuslědki su dosewali wót "wjelgin derje" až "dosegajucy" W lěše 2023 jo se wobžěliło dogromady 25 luži na pšespytowanjach za certifikat górnoserbsčiny: 04.03.2023 3x A2 01.07.2023 6x A1 a 1x B1 12.07.2023 13x A1 20.07.2023 1x B2 a 1x C1	
Rěcny centrum WITAJ planujo w lěše 2023 někak 10 rěcnych kursow za górnoserbsčinu na rozdžělnych niwowowych schóžjeńkach póbitowaš, žělnje w kooperaciji z Krajnym zastojnstwom za šulu a kubłanje (LaSuB).	W šulskem lěše 2022 / 2023 jo se wótměło 18 rěcnych kursow górnoserbsčiny, z toho 7 w kooperaciji z LaSuB. Cełkownje jo se 147 wuknikow na kursach wobžěliło.	
3. šěžyško: interna rěcna politika		
zaměry	krotka rozpšawa	wobtwarženje wótchylenja / planowane napšawy

2023 se interna rěčna politika Domowinskego zastojnstwa a Rěčnego centruma WITAJ dalej wježo (glej górjejece). Sobužěłašerja Dolnoserbskego internata matej swóje znaša serbskeje rěcy pólěpšyś. K tomu maju se wótpowědujuce certifikaty pśedpołožyś. Šulskej socialnej žěłašerje wuknjotej serbsku rěc a se procujotej wó přědny rěčny certifikat A 1.	Wót 31.01.2023 wótměwa se w dwójotyžeńskem turnusu za wšykných sobužěłašerjow Rěčnego centruma WITAJ rěčna žěłańnica, kótaryž se zaběra z aktualnymi pšašanjami górnoserbskeje rěcy - wósebnje z gramatiku. Na 5-schójžeńkowej skali mjazy 1 (njepśitrjeji) a 5 (pśitrjeji dopońje) jo zgłosowało 40 % wobžělnikow z 5, 47 % ze 4, 6,5 % z 3 a 6,5 % z 3 a 6,5 % z 2.	
---	---	--

tab. 15: zaměrowe dojadnanja ze załožbu.

Budyšin, 15.12.2023 | Redakciski kóńc

Dr. Beata Brězanowa
Wjednica